

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola, (Sebeșul-săsesc), Albina, Ardeleană, Arieșana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Băndăna, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Def), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Ciacovana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corniareva, Creditul, Crișana, Cugiereana, Detunata, Doina, Drăganul, Dundreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Hunedoara, Însoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavoșdia), Izvorul, (Sângeorgiu), Izvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Jiana, Lăpușana, Lăgețiana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciorana, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Iva-mare), Răureana, Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Selăgeana, Sentinela, Șercățiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steauu, Târnuveana, Tibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiini:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Un ram industrial de îmbrățișat.

(Fabricile de spirt agricole).

(Urmare)

Cei-ce doresc să întemeieze în anul de fabricațiune 1912/13 o fabrică de spirt agricolă trebuie să-și înainteze cererile — adresate ministerului de finanțe — cel mai târziu până la 1 Aprilie 1912 la direcțiunea financiară competentă pentru domiciliul lor.

Petentii trebuie să depună o cautiune de 10 cor. de fiecare hectol. cerut. (dacă cineva cere 400 hect. = 400 cor., 720 hect. = 720 cor.) în bani sau hârtii de valoare cotate la bursa de efecte din Pesta, ca garanție, că fabrica de spirt o vor pune în lucrare cel mai târziu la 1 Ianuarie 1913. Tovărășiiilor de mici proprietari li se face în privința aceasta favorul, că nu trebuie să depună cautiunea deodată cu înaintarea cererii, ci numai în curs de 8 zile după primirea încunoștiințării, că au fost împărțșiți de contingent. Cautiunea depusă se restituie dacă fabrica se pune în lucrare cel mai târziu la 1 Ianuarie 1913. La caz însă, că fabrica nu-și începe activitatea la termenul indicat, din vina celor împărțșiți de contingent, atunci cautiunea se perde.

Rugarea înaintată trebuie să conțină:

a) Numele comunei în care se va înființa și numărul topografic al părții de pământ, pe care se va edifica fabrica;

b) Numele proprietarului și al anteprenorului fabricii;

c) Indicarea moșiei sau a moșiilor, cu cari stă în legătură fabrica;

d) Numele proprietarului moșiei sau

e) dacă sunt mai mulți întovărășiți, atunci numele tuturor proprietarilor;

f) Mărirea singuraticelor părțile de pământ (arător, livezi, pășune) și în total;

g) Produsele agricole, cari se vor prelucra în fabrica de spirt (cartofi, cucuruz);

h) Indicarea, de unde se vor procura produsele acestea;

i) Declarația, dacă grajdurile, cari stau în legătură cu fabrica sunt destul de mari, ca de fiecare hectolitr borhot (lătură) produs să se poată țineă cel puțin o vită mare, 10 porci sau oi.

La rugare sunt a se alătură:

a) extrasele cărților funduare a moșiei sau a moșiilor întovărășite;

b) foaia de posesiune catastrală.

La tovrăși pentru fabricarea de spirt, aceste două extrase le procură direcțiunea financiară din oficiu, dacă în rugare sunt indicați numerii cărților funduare și a catastrului.

c) atestat dela primăria comunală, că fabrica de spirt stă astfel cu moșia sau cu moșiile întovărășite că:
aa) produsele necesare pentru fabricarea spiritului se produc exclusiv sau cel puțin în cea mai mare parte pe moșia sau moșiile întovărășite.

bb) că gunoiul produs se folosește pentru gunoiera pământului propriu.

d) la tovrăși trebuie anexat contractul de tovrășie.

Statul sprijinește înființarea fabricelor de spirt agricole cooperative și prin aceea, că dă banii împrumut cu dobânzi de tot mici, 4%.

Toate uneltele și mașinile necesare însă trebuie procurate de aici din țară. În privința aceasta poate fi ori și cine liniștit. Mașinile fabricate la noi, astăzi sunt cel puțin așa de bune, ca ori și care fabricat din străinătate.

Inițierea de tovărășii pentru fabricarea de spirt luând în considerare favorurile cele multe, cari le avem, numai recomandă se poate, și e de dorit ca astfel de tovărășii să se inițieze cât mai multe și cât mai curând și între Români.

Inițierea tovărășilor, pe lângă favorul ce-l oferă prin valorizarea mai bună a produselor agricole, mai au încă și un mare folos moral și anume: oamenii întovărășiți prin conlucrare frățească pentru înaintarea lor, conduși fiind de aceleași idei și scopuri, se apropie unul de altul, prin ce cu încetul se naște o bună înțelegere laudabilă între popor și multe certuri și pațimi se înăbușesc.

Nimic nu e mai bun pentru a face să dispară certurile cele multe dintre țărani noștri, decât inițierea tovărășilor agricole de orișice soi. În privința aceasta foarte mult poate face preoțimea și învățătorimea dela sate, după aceia băncile și însoțirile existente, propagând și răspândind ideea tovărășilor, în special a tovărășilor pentru industria agricolă: fabrici de spirt agricole etc.

În numărul viitor vom lăsa să urmeze un proiect de statut al unei însoțiri pentru fabrică de spirt agricolă, făcut după modelul statutelor tovărășilor de acest fel existente deja.

(Sibiui).

Aurel Cosciuc.

(Va urmă).

„Ars notaria“ și comerțul.

Incurajarea ei de particulari și state. Predarea în școală.

În frământările seculare comerțul a căutat diferite mijloace cinstite spre a-și ajunge adevăratul său scop. Lipsa tuturor mijloacelor a fost simțită numai în urma dezvoltării sale. Dacă cercetăm fazele, prin cari a trecut industria și comerțul dela nașterea lor până azi, ușor ne putem convinge de logica acestor mijloace. Și nu ne mirăm de loc văzând, că în evul mediu se foloseau cu totul altele. Nu ne mirăm, știind că numai acelea le cerea cultura, spiritul, gradul de înaintare al comerțului. Azi, căile de comunicație sunt mai perfecte, munca este mai dezvoltată, motivele conducătoare egoistice mai pronunțate. Azi sbuciumările sunt înspăimântătoare, comerțul cere o cultură mai vastă, mai temeinică. Și rari sunt aceia, cari îndeplinindu-și chemarea scapă teferi din grozavle sbuciumări. Scrierea curentă fiind prea înceată stoarce multă forță. Ea nu se potrivește de loc cu firea actuală a comerțului. Și știut este, comerciantul mai mult de jumătate din activitatea sa trebuie s'o consacre scrierii. Cât timp perdut, câtă muncă zadarnică? Unde-i ajutorul? În „ars notaria“: în stenografie.

Această scriere *alfabetică*¹⁾ născută din cultură și progres poate delătura o mulțime de stănci, cari împedecă continua mișcare a comerțului. Să ne gândim numai la simplitatea și la iuteala ei și ne vom convinge de adevărata-i valoare. Prin stenografie câștigăm timp — și „timpul e ban“. Prin stenografie nu ne ruinăm sănătatea, de oarece nervii nu sunt supuși a-

¹ Mulți mai cred, că stenografia este o scriere absolut secretă, ideografică ca hieroglifele fonetice.

proape continuu unei munci atât de obositoare ca scrisul. Mi-aduc aminte de vorbele lui Conen de Prépean: „abréger le travail, c'est prolonger la vie“.

Cum se poate câștiga timp cu ajutorul stenografiei? În casele comerciale patronul, sau directorul, mai ales la corespondență trebuie să ia o parte mai însemnată. Multor clienți numai el știe să le răspundă. Având o mulțime de scrisori este silit să lase uneori la o parte chestii destul de importante. Dar îi vine în ajutor secretarul-stenograf (corespondentul-stenograf) și astfel într'un timp scurt dă gata răspunsurile. O parte din timpul liber îl folosește la rezolvarea chestiilor rămase, altă parte la întărirea sănătății. Casele, cari au stenografi pot face comanda telefonic, delăturând cheltuelile mari ale telegramelor. Să nu se creadă că secretarul e supus unei munci obositoare. De loc. Și el înțește curând munca, ajutat fiind de dactilograf. Mai notez, că orice observări, orice explicații face șeful personalului ajutat se pot prinde în întregime, neivindu-se astfel lacune de multe ori destul de condamnabile.

Aceste foloase reale, tot atât de însemnate ca și cele aduse politice și administrației, au îndepărtat ideile greșite din capul multor indivizi. Chiar și statele au dat și cearcă să dea mână de ajutor stenografiei, cearcă să micșoreze numărul neștiutorilor, dintre cari — fie-mi iertat — pe mulți îi putem privi ca dușmani. Mare și scump este ajutorul statului. Dar dușmani mai sunt? Vorbească Seignette, doctor în științe, director la „Journal des Instituteurs“: „Oui, il y a encore des détracteurs, des ennemis de la sténographie; mais une considération qui est bien de nature à nous tranquilliser, c'est ceux qui attaquent la sténographie sont ceux qui ne la connaissent pas. Je n'ai jamais vu un homme qui, ayant seulement consacré quelques semaines à l'étude de votre art, n'en soit devenu un défenseur convaincu“.

*

Utilitatea stenografiei a fost recunoscută de omenime încă dela anul 63 înainte de Cristos. Tiro, părintele ei a răspândit-o în Eterna cetate. Trecând secolii după secolii ea a prins rădăcini puternice fiind mult ajutat de particulari și de state.

Ca particular sf. Casian, episcop de Brescia inițiază în Imola o școală, unde predă și stenografia. Iată ce zice și Prudentius:

Praefuerat studiis pueritibus, et grege multi
Septus, magister literarum sederat.

Verba notis brevibus comprehendere
Raptimque punctis dicta praepetibus

Între elevii lui Fabius Quintilianus s'au găsit unii, cari i-au stenografat și publicat două volume de retorică.

Văzând statul roman că prin învățământul privat nu se poate răspândi ușor, impuse prin lege predarea stenografiei în toate școlile. Fulgentiu scrie: „in omnibus igitur artibus sunt primae artes, et sunt secundae, ut in pueritibus liberis prima abecedaria, secunda notaria“.

Cât de mareț este acest pas al al Romanilor! Păcat, că ei n'au prețuit comerțul ca politica. Toate incurajările au avut urmări frumoase în folosul politice. Numai statele moderne bazate pe cultură și comerț, sau comerț și cultură au împărțit frățește această artă. Anglia prin Taylor a pășit în fruntea celorlalte state. Soartea s'a schimbat, căci primul stat, care a introdus stenografia în toate școlile e Germania. Ea a ajutat pe stenografi¹ mult, foarte

¹ Vezi Desbaterile camerei bavareze; a 62-a șed. publ. 1856.

mult. Și azi nu este nici un absolvent de școală comercială, care să nu știe stenografia. Particularii au fondat societăți cu milioane de membri.

În Franța încă din anul 1848, Flocon, membru în guvernul provizor și-a exprimat dorința, la tribuna adunării naționale: Je voudrais que la sténographie fût une partie intégrante de l'éducation de tous les citoyens français... Il n'y a pas d'étude plus facile, plus simple, qui mette plus de netteté et d'ordre dans les idées¹.

După multe îndoieli statul ungar încă aduce o lege, prin care impune școlilor comerciale ca, cu începerea anului școlar 1911/1912 stenografia să păsească în șirul obiectelor ordinare². Mult timp ar mai fi trecut până când statul din inițiativă proprie ar fi adus o astfel de lege, dacă nu ajungea secretar al ministerului de instrucție dl Balogh Jenő, un bun stenograf și credincios luptător al școlii Gabelsberger. Și în Ungaria inițiativa privată a adus roade frumoase. Sunt 7 societăți bine organizate și 8 reviste stenografice afară de societățile și foile școlarelor.

De o însemnătate foarte mare este legea amintită pentru noi. Să ne dăm bine seama de folosul pe care-l putem trage. Nu-l cerem, nu-i silim să ni-l acorde. Să nu pierdem timpul, când putem învăța noua scriere în limba noastră, să nu ne lăsăm păcăliți de șarlatanismul jidanilor. În puținele noastre școli o putem introduce, căci, „dacă stenografia este în stare a face ceea ce ea nu poate realiza, este deja o confirmare inrefutabilă a necesității întrebării ei în locul scrierei curente și prin aceasta chiar este justificată dorința de a se introduce în școli, chiar când stenografia n'ar fi decât un mijloc de cultură pentru spirit, ceea ce în realitate este“. (H. Häpe 1863) La muncă dar! Last, not least.

*

În altarul lumii făcătoare de minuni stenografia ocupă un loc însemnat din multe puncte de vedere. Multe raze de-o egală însemnătate pentru ea se pierd un moment în terenu-i vast, spre a reapare sub o singură formă, dar cu aceleași principii.

Având aceasta în vedere ea nu poate fi pusă în rândul obiectelor facultative cum s'a făcut până acum și în cele două școli ale noastre din Brașov. Menirea ei trebuie bine interpretată. Legătura cu celelalte obiecte de învățământ să fie cea mai solidă și cea mai dreaptă, în caz contrar înzadar așteptăm roadele. Un metod urmăm în gimnaziu, altul în școala comercială. În ambele cazuri însă limba ocupă locul de frunte. Nu se poate nimeni apuca de studiul stenografiei până nu cunoaște bine gramatica. Aceasta nu din cauza vre-unei greutăți închipuite, ci pentru alcătuirea unei baze solide, pe care are să se așeze toate cunoștințele de mai târziu. Și când mă gândesc că mulți sunt tinerii cari nu cunosc gramatica mă întreb: Este cu puțință pătrunderea adâncă, nu efemeră, a acestei arte? Nu. Cunosc tineri, cari în două, trei rânduri au început studiul stenografiei și acum aproape nici un cuvânt nu sunt în stare să scrie. Nici greutatea sistemului, nici programul încălcit, nici neglijența institutorului nu-i cauza, ci chiar necunoașterea serioasă a limbii.

Sistemele mai nouă la început nu au greutăți, cari să descurajeze pe un elev. Chiar nici vechiul sistem, care „dă numai scheletul, lăsând la inteligența stenografului a face viu acest schelet, a suplini voca-

lele ce lipsesc“ nu poate băga groaza unei munci grele în creierul vre-unui individ.

Dacă sistemul este individualizat cu limba și elevii posed temeinic gramatica, au răbdare, stăruință și silință, profesorul nu întâmpină greutăți, de cari ar fi în drept să se teamă. Începutul muncii lui se bazează pe mnemonică și este astfel alcătuit, că totdeauna, în urma oricărui schimb de studii se poate aduce în legătură cu partea ultimă.

Sistemul se împarte în două părți: corespondențială și metagrafie asemănătoare celei parlamentare (vorbind de comerț).

În partea întâiu se prețuește deopotrivă și teoria și practica. Exercițiile constau din fraze, cari după puțină conțin mai mulți termeni comerciali și din fragmente de scrisori comerciale. Însemnate sunt bucățile de cetire culese din toate studiile necesare unui comerciant. Aici amintesc că studiarea stenografiei merge paralel cu studiarea celorlalte obiecte. Fără această muncă paralelă nu s'ar putea ajunge la un rezultat bun. În unele sisteme sunt introduse și așa zisele sigile, adică simple abrevieri. Un fel de sigile are comerciantul și altfel are medicul, inginerul, avocatul etc... Pentru înlesnirea elevilor se compune un ABC comercial, fie și după modelul celui politic.

La metagrafie se poate trece numai dacă profesorul este convins, că partea corespondențială este pe deplin stăpănită de elevi. Metagrafia este bazată pe sintaxă și cere dela elev mai multă răbdare, voință, cultură multilaterală și o mai mare încordare a inteligenței. Aici exercițiul practic joacă un rol mai însemnat ca teoretic, aici învățământul este direct ajutat de progresul celorlalte studii. Cât de paralizat e învățământul, când elevii nu cunosc sintaxa! Cine nu știe că ziua e *lumină* și noaptea *întunec*, că soarele *răsare* dimineața și *apune* seara, că munții sunt *înalți*, căile *adânci* etc. acela lase metagrafia. Prescurtările sintactice, partea cea mai importantă din acest studiu nu se folosesc totdeauna cum s'au făcut la noi. C. Faulmann zice: „Die Wörter gekürzt werden können nicht aber immer gekürzt werden müssen“. Și profesorul e bine să le atragă atenția elevilor asupra întrebărilor: când și cum se prescurtează un cuvânt? Nu ar strică un „copia verborum“ din bucățile de cetire. Aceste bucăți — cum am mai spus — trebuie să fie alese din materialul celorlalte studii, căci altfel ar fi nepotrivit, ca pregătind un tinăr pentru cariera comercială să-i dictezi doctrinele filozofilor antici, sau să-i umpli creierul cu desbateri politice.

Am căutat în cele zise să fac o scurtă ochire asupra programului învățământul stenografiei comerciale dasbătut în congresul internațional din Chicago în 1893 și în alte congrese internaționale din Germania. Alte modificări și alte amănunte pur profesionale voi comunica după ținerea congresului școlii Gabelsberger anunțat la Stockholm în luna August.

(București)

Ioan Țițiu

Creditele ipotecare și deciziunile funduare ridicate la valoare de drept.

Condiția unui credit ipotecar este, ca cel ce cere împrumut să fie proprietarul intabulat al realităților pe cari se asigură împrumutul și ca acele realități să ofere garanție. Trebuie să știm însă, că mai sunt și alte condițiuni, cari trebuie observate, pentru ca

¹ R. Havette, Sténographie, Paris.

² Kereskedelmi Gyorsiró, Budapest, 1910.

împrumutul să se poată lichida și plăti fără rizic de pierdere. Îndeosebi trebuie pus pond și cercetat dacă deciziunile funduare sunt ridicate sau nu la valoare de drept.

Nu e a se pune pond așa mare tocmai pe ridicarea la valoare de drept a deciziunilor, cari ordonă intabularea împrumuturilor lichidate, cu toate că și aceste ofer pedeci, — ci mai mult pe ridicarea la valoare de drept a acelor decizuri, cari sunt date înainte de oferirea creditului respectiv și cari se refer sau la *dreptul de proprietate al celui ce cere împrumut* sau la *drepturile de pământ ce au fost deja pe foaia de sarcini*. Însemnătatea ridicării la valoare de drept a acestor hotărâri constă în aceea, că în caz că obvine o hotărâre de intabulare, ce nu-i ridicată la valoare de drept, împrumutul lichidat și plătit se poate pierde întreg sau în parte și astfel institutul creditor poate ajunge la pagube materiale.

Singuraticile cazuri le ilustrează următoarele exemple. Ca sumele lichidate să se plătească numai după ridicarea la valoare de drept a deciziunilor de intabulare în praxa de toate zilele nu se obicinuește. Nici nu se prea poate, căci s'ar îngreuna acordarea de credite. Până oficiul de carte funduară aduce decizul, ce ordonă intabularea, până când acela se efectuește, se copiază, expediază și inmanuiază și așa trece lung timp, dar încă să mai așteptăm până decizul să ridice și la valoare de drept! Cel-*ce* cere împrumut n'are nevoie numai de bani, ci de bani urgenți. Din acest motiv nu numai că în multe locuri nu se așteaptă ridicarea la valoare de drept a pământului intabulat, dar nici ordonarea intabulării nu se așteaptă, ci după înaintarea cererii și după notarea aceleia în protoc. funduar se și plătește împrumutul. E drept, că în astfel de cazuri remonstrările sunt rari, căci intabulările se fac pe baza învoirii anterioare a proprietarului și a celor interesați. De oarece mai ales în cazuri criminale obvin remonstrări, nu va fi totuși superflu ca institutele de bani, barem în cazurile suspecte să facă excepție dela regula generală amintită mai sus, ca să nu-și piardă banii. Astfel de caz e d. ex. acela, când sunt două persoane cu același nume, din cari unul ia împrumut pe realitățile celui-lalt. În o comună sunt doi Ioan Pop. Unul are în comuna vecină 20 jugăre de pământ. Această ocazie o folosește celalalt Ioan Pop și fără greutate scoate dela notarul din comuna vecină foaia catastrală a celui-lalt Ioan Pop, apoi chiar și extras funduar. Cu acestea cere împrumut dela vre-o bancă. Institutul creditor înaintea notarului public face obligația, cu care ocazie cei doi martori aduși de Ioan Pop de fapt și dovedesc că cel-*ce* subscrie documentul e Ioan Pop. La aceea că ce realități intabulează el, ei nici n'au grije, sau poate nici nu știu, că n'are pământ în comuna vecină. Pe baza aceasta se cere drept de pământ, iar după executare se solvește împrumutul. Decizul de intabulare a dreptului de pământ însă îl inmanuează celui Ioan Pop care de fapt e

proprietarul realităților. Acesta va remonstra și va face arătare criminală, iar urmarea va fi, că se șterge dreptul de pământ al institutului. Fiind însă împrumutul solvit înainte de ce s'a ridicat intabularea la valoare de drept, dela acel Ioan Pop, care a ridicat banii, mai mult nu se va putea încasa și astfel institutul fiindcă a plătit înainte de ridicare la valoare de drept, va fi în pagubă.

Asemenea pot obveni astfel de cazuri dacă nu se ia în considerare ridicarea la valoare de drept a deciziunilor, ce arată pe proprietarul anterior și starea din cartea funduară. Vine la institut X. Y., cum de fapt s'a și întâmplat, și arată că a cumpărat câteva holde de pământ, și are lipsă mare de bani, ca să plătească prețul. Dreptul de proprietate e intabulat deja în favorul lui. În foaia catastrală realitățile stau încă pe vânzător, fiindcă a făcut contractul în alt sat, la un avocat, iar comuna sa încă n'a fost avizată despre transcriere. Institutul, pe care l-a cercetat trimite la cartea funduară și constată că de fapt petentul are 6 jugăre de pământ. Deoarece petentul e om cunoscut, institutul după intabularea dreptului de pământ solvește momentan banii. Abia după aceasta iese numai la iveală, că decizul de intabulare al dreptului de proprietate nici n'a fost inmanuat vânzătorului, necum să se fi ridicat la valoare de drept intabularea dreptului de proprietate. Vânzătorul la primirea decizului de intabulare a dreptului de proprietate la moment a fost în clar cu aceea, că cineva i-a vândut moșia fără știrea și învoirea lui cu contract fals. De aceea remonstrează, declară de nevalabil contractul pe cale criminală și șterge dreptul de pământ intabulat. Banii plătiți, se înțelege, institutul nu-i poate încasa, dar nu putea fi expus la pagubă, dacă înainte de lichidare s'ar fi convins dacă decizul de intabulare al dreptului de proprietate s'a inmanuat în ordine vânzătorului și că termenul de remonstrare trecut-a, deci că intabularea e ridicată la valoare de drept, sau nu.

În praxă a obvenit însă și cazul următor: A venit la institut Andreiu Popa și cu extras funduar și foaie catastrală a dovedit că e proprietar al realităților, pe cari voește să ia împrumut. Identitatea personală a fost adevărată. Extrasul funduar adus a arătat că realitățile sunt libere de sarcini, întrucât sub C. 1 și C. 2 era notat „Poziții șterse“ (törölt tételek). Nimic nu împiedecă astfel votarea și intabularea împrumutului. Solvirea iarăș să pută face, căci era acoperire. Ce se întâmplă însă? Aceea că intabularea pozițiilor șterse n'a fost ridicată la valoare de drept, iar când creditorul interesat la pozițiile șterse a primit decizul de ștergere, îndată a remonstrat, a făcut arătare pentru falsificarea chitanțelor de ștergere, iar dreptul de pământ referitor la pozițiile șterse s'a introdus în același rang, așa că institutului creditor acum îi premergeau două pământuri mari, că pretensiunea lui nu numai că n'a mai fost în locul

prim intabulată, dar fiind astfel prea îngreunată realitățile, intabularea dreptului de pământ nici n'avea rost.

Urmează din acestea, că dacă voim să apărăm institutul de pagube, trebuie să fim cu atențiune la ridicarea la valoare de drept a deciziei de intabulare a dreptului de proprietate și a deciziilor cari șterg datoriile anterioare. Deoarece această ridicare la valoare de drept din extrasul funduar nu iese la iveală, e consult ca institutele de bani să cerceteze cartea funduară și să constateze numerii deciziilor respectivi și pe baza acestora în arhiva Oficiului funduar să se convingă despre ridicarea la valoare de drept a acestor decizii.

(După „M. P.”)

Oct. Sglimbea.

Cercetarea târgurilor de săptămână.

Vorbind despre târgurile săptămânale, trebuie să ținem seamă dela început, de o parte de locuitorii și industriașii-comercianții locali, de altă parte de articolele de consum, ca și de produsele câmpului, de grădini și de articolele de industrie.

§ 50 din legea industrială admite ca la târgurile săptămânale să poată aduce oricine — fie din aceasta sau din altă comună — spre vânzare: articole de consum, produse de câmp și grădini, precum și articole de industrie de casă și încă — după părerea celor mai mulți specialiști — chiar și în cazul că numitele articole n'ar fi producția proprie a vânzătorului, ci acesta le-ar fi cumpărat și el pentru a le da mai departe. În cazurile acestea așadară nu se cere certificat industrial. Aceasta — se înțelege — nu înseamnă că organele polițienești locale n'ar fi în drept a cere ca într'un caz dat vânzătorii articolelor amintite să se justifice, ceea ce însă — în lipsa unei concesiuni industriale — se poate face și pe baza altor documente.

În ce privește vânzarea de articole industriale la târgurile de săptămână (aci nu sunt a se înțelege și articolele industriale casnice) dreptul acesta este rezervat, în sensul §-ului 50 din legea industrială și a art. XVIII din 1887, industriașilor din localitatea unde se ține târgul. Astfel deci industriașii din comunele învecinate nu pot aduce spre vânzare pe piața respectivă mărfuri de ale lor, decât doar în cazul că ar avea pe această piață filiale stabile.

Este de însemnat, că un industriaș străin neîndreptățit a aduce mărfuri spre vânzare pe piața comunei cu târg de săptămână poate fi, se înțelege, oprit imediat dela vânzare, dar — pe baza legii — nu poate fi tras la răspundere pentru prevaricație deoarece dispozițiunea de pedepsire a §-ului 50 nu este luată în capitolul VI. al legii industriale.

Înșiși industriașii locali numai atunci sunt în drept a scoate mărfuri pe piața la târgurile săptămânale, dacă dânșii poartă în localitate vre-o afacere

de industrie sau comerț și ca atare posedă convenită concesiune industrială.

Accentăm încă odată, că articolele industriei de casă nu cad sub aceeași categorie ca și alte articole industriale, ci sunt considerate sub același raport ca și articolele de consum etc. și acest favor — pentru promovarea și încurajarea industriei casnice — îl au și aceia cari negociază cu asemenea articole cumpărându-le și ei dela alții și desfășurându-le pentru câștig.

Banca gen. de asig. soc. pe acții în Sibiu.

Vestim cu plăcere institutele noastre de bani și tuturor celor interesați, că *Tribunalul reg. din Sibiu, ca for comercial prin decizia sa Nr. 6389/911 P. dela 20 Iulie a. c.*, — înmănuat direcțiunii în zilele trecute — a ordonat înregistrarea firmei societății noastre de asigurare în registrul firmelor comerciale, restituind în același timp statutele înaintate, provăzute cu clauzula de înregistrare.

Prin acest act „Banca gen. de asigurare” este definitiv constituită. Urmează acum a se continua cu zor lucrările de organizare pentru-ca la 1 Ianuarie 1912 — precum este proiectat — să-și poată începe activitatea.

Se aduce tot odată la cunoștința particularilor, cari au subscris acții la societatea noastră de asigurare, că „Certificatele interimale” asupra acțiilor subscrise, s'au expedit deja din partea biroului societății, la institutele de bani unde s'au făcut subscrierile și de unde cei interesați le pot ridica.

Terminele de plată ale ratelor viitoare încă nu s'au fixat din partea direcțiunii. Îndată ce aceasta se va face, termenele vor fi aduse la cunoștință în modul uzitat.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, la 10 August 1911.

Începerea campaniei de cereale începe a-și arăta efectele și în piața internațională de bani. Pe când în săptămâna trecută am putut raportă despre o abundență și ieftinătate generală de bani în străinătate, în cursul săptămânei curente situația s'a schimbat și banii s'au scumpit repentin, cu deosebire în Berlin, unde discountul privat s'a urcat la $2\frac{3}{4}\%$, iar banii de zi la 3% . În London și Paris, banii sunt încă ieftini, dar aceasta este numai o apariție trecătoare și se așteaptă și acolo urcarea etalonului în urma cererilor mai mari de bani.

În piața internă de bani situația este neschimbată. Cererea de bani continuă a fi mare, în urma că-

reia etalonul tinde a se urca. Dealtcum s'au discontat cambii vieneze de prima bonitate cu $3\frac{5}{8}\%$, cambii budapestane cu $3\frac{13}{16}\%$ — $3\frac{7}{8}\%$. Cambii de portofoliu $4\frac{1}{2}\%$.

SOCIETĂȚI COMERCIALE ȘI FINANCIARE

„*Arieșana*“ institut de credit și de economii, soc. pe acții în Turda a deschis în Ghirișul de Arieș (Aranyosgyéres) o expoziție, care și-a început activitatea la 9 crt. Expoziția pusă sub conducerea dlui Ariton Migia cultivă toți ramii de afaceri de bancă.

Filiala „Furnicii“ în Arpașul de jos, a căreia deschidere am anunțat-o în numărul nostru penultim, a fost inaugurată și și-a început activitatea la 6 crt. Inaugurarea s'a făcut prin prezidentul direcțiunii dl Jacob Macaveiu, fiind de față aproape toți membrii direcțiunii, directorul executiv, juriconsultul și șef-contabilul institutului, precum și conducătorii locali și censorii și bărbați de încredere ai noii filiale.

Inițierea filialei „Furnicii“ în Arpașul de jos, unde precum se știe mai este o mică bancă românească, „Banca Poporală“, cu capital social de K 20,000, a fost reclamată de interesele mai înalte economice și culturale ale populației din Arpaș și jur. Scopul urmărit este a împiedeca incubarea străinilor exploatare în acest centru și jur curat românesc, ceea-ce poate cu succes numai o bancă mai puternică, în stare a oferi credit mai ieftin, decât cum pot oferi poporului „Banca Poporală“ și celelalte bănci mici ale noastre din acel cerc.

Ținând seamă de aceasta și de relațiile speciale din Țara Oltului, direcțiunea „Furnicii“ a făcut un act cuminte și de folos obștesc cu deschiderea noii filiale și ar fi de dorit, ca pentru si mai bună promovare a scopurilor urmărite, conducătorii „Furnicii“ și ai „Băncii Poporale“ să reia cât mai grabnic firul întrerupt al pertractărilor pentru fuziunea celor două institute și acestea să ducă la bun sfârșit.

„*Surul*“ institut de credit și de economii, soc. pe acții, este firma unui nou institut de bani românești întemeiat în comuna Racovița (com. Sibiiului). Capitalul social al noii întreprinderi este de K 10,000, iar inițiatorul și prezidentul direcțiunii este dl Aurel Florian, capelan militar în pensie.

„*Surul*“ după informațiile ce avem, este o mică bancă de interes local, care se va restrânge cu activitatea sa singur numai asupra comunei Racovița, a căreia populație conducătorii promet a o servi prin „*Surul*“ cu credit ieftin, pentru a-i înlesni în modul acesta după puțină suportarea marilor sarcini publice ce-i apasă umerii.

INVĂȚĂMÂNT.

Școala comercială superioară română din Brașov.

Din Anuarul școale comerciale române din Brașov, care — din întâmplare, în mod indirect — numai acum ne ajunge la mână extragem următoarele.

Anuarul pe 1910/11 al școalei amintite aduce mai întâi un articol instructiv al apreciatului și activului profesor: Dl Ion C. Panțu despre „Contabilitatea la societățile comerciale“. Dl profesor Panțu

aduce câteva detalii în chestiunile de contabilitate, față de scrierile D-sale anterioare bine cunoscute și contribuie astfel la generalizarea acestor fel de cunoștințe, azi așa de indispensabile la noi. Păcat că alți specialiști în branșa comerțului nu se îndeamnă să vie și dâșii cu îndrumări noi și poate și mai practice pe acest teren așa de pustiu, dar așa de însemnat al economiei noastre naționale.

Din paginile următoare ale anuarului amintit vedem, că au funcționat la „Școala comercială rom. din Brașov“ 8 profesori ordinari definitiv, unul suplent și un catechet. Între profesorii ordinari definitiv cetim pentru ultima dată și numele d-lui Andreiu Bărsan, o podoabă a învățământului nostru de aici și un profesor, care cu anul expirat lasă o catedră vacantă, care multă vreme poate, va aștepta în zadar pe vrednicul urmaș. — Acest lucru îl știm prețui noi cei trecuți pe sub mână dâșului și fie-ne permis să afirmăm ca dimpreună cu noi, toți cei buni ai noștri!

În ce privește materialul predat în cele trei cursuri ale școalei s'a observat același sistem ca și în anii trecuți. Poate prea multă teorie și prea puține îndrumări cu adevărat practice, ceea ce însă nu se poate imputa atât conducătorilor și profesorilor școalei, cât mai mult programei școalei impuse de autorități mai înalte!

Anuarul conține mai departe dispozițiuni referitoare la examenele de privațiști cu ordinațiunea Nr. 3640/903 a ministeriului r. u. de culte și instrucțiune publică. — Urmează apoi diferite date strict școlare referitoare la rezultatele învățământului precum și diferite tabele statistice asupra elevilor, cari au cercetat în anul expirat școala această. Din acestea extragem: Au depus matura cu finea anului școlar 1910/11 (corigenți și elevi regulați) în total 23 de elevi dintre 35 de candidați. Din restul de 12 elevi, 6 înși au fost admiși la repetiția examenului pe toamnă, unul s'a retras, iar 6 înși au fost respinși pe un an. Au fost înscriși în decursul anului în total 106 elevi. Au părăsit școala în decursul anului — din diferite motive — 4 înși și deci a rămas starea cu finea anului 1910/11 104 elevi. — Elevii au fost — se înțelege — în majoritate absolută Români, fiind înscriși un singur neamț. După confesiune au fost 88·3% gr. or., 10·7% gr. cat. și 3% nemți ev. lut.

Dintre elevii școalei comerciale rom. din Brașov au beneficiat de stipendii, ajutoare la „Masa studenților“ etc. în total cca 30 elevi, afară de scutițiile parțiale (K 30) de didactru.

Avizul pe anul viitor îl publicăm la alt loc al Nr. nostru de azi.

CRONICA.

Redacțional. Redactorul revistei noastre absentând timp mai îndelungat din Sibiu, rugăm ca toate corespondențele, ce privesc redacțiia sau admi-

nistrăția organului nostru, să se adreseze exclusiv la Redacțiunea „Revistei Economice” în Sibiu—Nagyszeben.

Noua bancă agrară de stat și-a ținut adunarea generală de constituire la 8 crt. în palatul ministerului de finanțe. Adunarea a fost prezidată de însuși ministrul de finanțe Lukács. Președintele al noului institut a fost numit secretarul de stat în ministerul de finanțe Dr. J. Teleszky, iar director executiv deputatul dietal Pap Géza.

Dela direcțiunea școlii comerciale superioare greco-orientală rom. din Brașov.

Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1911/12 se va începe la 1 Septembrie v. 1911. Inscriserile se fac de Direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v.

Pentru a împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în classa I-a comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în classa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă scrisă până în 15 August v. la direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în classa I. comercială un număr mai mare de elevi, decât cel admis de regulament, adică 40 de elevi.

4. Cei neanunțați până la termenul fixat în punctul prim, precum și cei ce nu vor prezenta la însinuarea atestărilor cuvenite, pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În classa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din classa IV gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere atestat școlar și atestat de botez.

Examenele supletorii și de emendare se vor ține în 1, 2 și 3 Septembrie v. Cei ce vor întârzia atât dela aceste examene, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenele de privațiști se vor ține în 3 Septembrie v. Aceștia au însă a se anunța în persoană la direcțiune cel mult până la 1 Septembrie v. Privațiștii au a plăti la direcțiune taxele pe un an școlar și taxa de 80 coroane, deja la anunțarea pentru examen.

Cu privire la taxele, ce se plătesc de către elevii acestei școlii s'a fixat următorul normativ:

A. Didactru și taxe școlare.

§ 1. Fiecare elev primit la școala comercială superioară gr. or. română plătește la prima înscriere o taxă de înscriere de K 8.

§ 2. Didactrul anual pentru fiecare classă e de câte K 60 de elev.

§ 3. Fiecare elev plătește pentru fondul de pensie al profesorilor anual câte K 10.

§ 4. Pentru amortizarea edificiului școlar se plătesc anual câte cor. 20 taxă edilă din partea fiecărui elev.

§ 5. Elevii de confesiuni străine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări străine, plătesc taxele înșirate mai sus duble.

§ 6. La înscriere fiecare elev e dator a mai plăti următoarele taxe și competențe în sumă întreagă:

a) 3 cor. pentru certificatul școlar

b) 1 cor. pentru biblioteca profesorală și școlară

c) 1 cor. pentru anuarul școlii

d) 2 cor. pentru societatea de lectură

e) 6 cor. taxă de excursiuni și alte cheltuieli școlare.

f) 4 cor. pentru mijloace de învățământ și mobilier.

g) 50 bani pentru locul de patinat.

Dela plățirea acestor taxe nu poate fi scutit nici un elev sub nici un titlu.

§ 7. Toate taxele se plătesc direct la Eforia școlară și direcțiunea are dreptul a primi și înscrie în școală numai pe acei elevi, cari aduc bilet de îndreptățire la înscriere dela Eforia școlară.

B. Taxe de examene.

§ 8. La examenul de classă private, din câte un singur obiect, se plătește o taxă de K 6 de fiecare obiect, care revine profesorului examinator din obiectul respectiv, plus taxa de 14:30 cor. pentru director și pentru certificatul școlar.

§ 9. Privațiștii plătesc pentru fiecare examen de classă toate taxele înșirate în acești paragrafi, plus taxa de examen de 80 cor. și taxa de certificat de 2.30 cor.

§ 10. La examenul de diferență nu se plătește didactru, ci o taxă de examen de 20 cor., și 2:50 pentru testimoniul de classă.

§ 11. Absolvenții școlii au a plăti deodată cu înaintarea cererii pentru examenul de maturitate o taxă de examen de 20 cor., taxa de testimoniul de maturitate 6 cor. și taxa pentru caiete de maturitate 2 cor.

La examenul din câte unul sau două obiecte precum și la repetirea examenului întreg se plătește taxa de K 20.

§ 12. Nimeni nu poate fi scutit de achitarea taxelor înșirate în §§ 12, 13, 14, ci ele trebuiesc achitate complet deodată cu înaintarea cererii, concesiunii de examen. La caz de respingere a cererii, taxele plătite se restituie petentului. Dacă însă petentul nu se supune la examen la termenul fixat din orice cauză, pierde taxele plătite.

§ 13. Elevii de confesiuni străine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări străine, plătesc taxele duble.

C. Taxe de certificate școlare.

§ 14. Libere de taxe sunt numai conduitele semestrale și certificatele școlariilor ordinari dela finea anului.

§ 15. Oricare alte certificate sunt supuse la taxe și anume:

a) Certificatul anual sau semestral de pe unul din cei trei ani ultimi costă K 2 plus timbru 30 bani.

b) Certificat de frecvență, de moralitate etc., costă 1 K plus timbru 30 bani.

c) Extras de pe certificatul de maturitate costă K 5 plus timbru K 1.

d) Certificat de altă natură costă K 5 plus 1 K timbru.

Dacă certificatul cerut e mai vechiu ca de pe cei trei ani din urmă, taxa se plătește doborât — Taxele compet directorului.

§ 16. Toți ceilalți elevi, cari doresc să fie scutiți de didactru, vor înainta până cel mai târziu în 30 Septembrie v. pentru semestrul I și până cel mai târ-

ziu în 28 Februarie v. pentru semestrul II, direct la Eforie școlară, petițiuni speciale inzestrate cu atestat de pauperitate, respective în caz de avere, cu extras dela cartea funduară și cu testimoniul sau conduita școlară. Petițiunile înaintate după aceste termene nu se vor lua considerare. Acei școlari, cari n'au din studiu cel puțin nota „bine” și moralitatea „bună”, nu vor fi scutiți de didactru.

§. 17. Scutiri se pot face absolut numai dela plățirea didactrului școlar. Celelalte taxe sunt obligați să le plătească toți școlarii fără deosebire și dela plățirea acelor nu poate fi nimenea dispensat sub nici o împrejurare.

§. 18. Didactrul și taxele școlare arătate se achită la cassa Eforiei școlare în chipul următor:

1. Până la 5 Septembrie v., toate taxele laterale; fără plățirea cel puțin a acestor taxe nici un elev nu va fi înscris.

2. Jumătate din suma didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Decembrie v.

3. A doua jumătate a didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Martie v.

Acei școlari, cari nu vor achita didactrul până la termenele arătate, vor fi îndepărtați din institut și despre această îndepărtare va fi încunoștințat părintele, tutorul sau îngrijitorul respectivului elev. Restanțe sau amânări de plată nu se admit.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și revizite și folosirea de cărți vechi și necorăspunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipul și uniforma proprie a școlii comerciale se recomandă a se procura deja în primele zile de școală și se impune în mod obligator tuturor elevilor din școala comercială. Forma și culoarea se pot afla dela Direcțiune. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlariilor să se adreseze la Direcțiune.

Sumar.

Un ram industrial de îmbrățișat. — „Ars notaria” și comerțul. — Creditele ipotecare și deciziunile funduare ridicate la valoare de drept. — Cercetarea târgurilor de săptămână. — Banca generală de asigurare, soc. pe acții în Sibiu. — Revista financiară: Situațiunea. — Societăți comerciale și financiare: „Arieșeana”, Filiala „Furnicii”, „Surul”. — Invățământ: Școala comercială superioară română din Brașov. — Cronica: Redacțional, Noua bancă agrară de stat. — Aviz pentru anul viitor

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.
prof. de științe comere.

Se poate comandă dela administrația »Revistei Economice«, cu prețul de 1 coroană.

„CORVINEANA” institut de credit și de economii societate pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad).

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și de economii societate pe acții „Corvineana” în Hunedoara, prin aceasta publică concurs pentru ocuparea postului:

- a) de **director executiv**,
b) de **cassar**,

cu termin de 15 Septembrie st. n. 1911 cu următoarele condițiuni:

1. Recurenții la postul de director au să dovedească că sunt bărbați de specialitate și că au absolvat academia comercială sau o școală comercială superioară.

2. Recurenții la postul de cassar au să dovedească că sunt versați în afacerile de bancă. Cei cu școală comercială vor fi preferiți.

3. Aleșii celor două posturi nu pot avea altă ocupațiune și trebuie să depună o cautiune de câte K 5000 în bani gata, efecte sau realități. Cautiunea e a se depune în 15 zile dela alegere.

4. Beneficiile se statoresc:

a) la director: K 2400 salar anual, K 500 bani de quartir și tantiema statutară;

b) la cassar: K 1600 salar anual, K 400 bani de quartir și tantiema statutară.

5. Instituțiunea se face deocamdată provizor pe un an; după un an de probă aleșii vor fi definiți și vor intra la fondul de pensii.

Hunedoara, 1 August 1911 n.

(1—1)

Direcțiunea.

„DUNĂREANA” institut de credit și economii în Timiș-Cubin.

Cassar

cu 1 Octombrie 1911 caută institutul de credit „Dunăreana” în Timiș-Cubin (Kevevára). Salar anual 1000 Cor., relut pentru quartir 200 Cor. Cautiune 1200. Cei-ce vorbesc sârbește vor fi preferiți. Oferte până la 1 Septembrie 1911.

(1—1)

Direcțiunea.

„ECONOMIA” cassă de împrumut și păstrare, societate pe acțiuni în Cohalm.

CONCURS.

Cassa de împrumut și păstrare „Economia”, societate pe acțiuni în Cohalm (Kóhalom, Nagyküküllő megye), escrie concurs pentru ocuparea **postului de practicant**, care să cunoască bine limba română și maghiară. Cel ce cunoaște și limba germană va fi preferit.

Postul se va ocupa cu 1 Septembrie st. n. 1911. Salar anual K 1000.

Cererile de concurs să se adreseze la

(2—2)

Direcțiunea institutului.